

Кобеля-Звір М.Я.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

Kobelia-Zvir Mariana

Lviv University of Trade and Economics

НАВЧАЛЬНО-ГРАНТОВА ПРОГРАМА EIT JUMPSTARTER ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДОСЛІДНИКІВ, НАУКОВЦІВ, СТАРТАПЕРІВ ТА ПІДПРИЄМЦІВ-ІННОВАТОРІВ В УКРАЇНІ

EIT JUMPSTARTER TRAINING AND GRANT PROGRAM FOR UKRAINIAN RESEARCHERS, SCIENTISTS, STARTUPS AND INNOVATIVE ENTREPRENEURS IN UKRAINE

У статті досліджено навчально-грантові можливості Програми EIT Jumpstarter для українських дослідників, науковців, стартаперів та підприємців-інноваторів в їх прагненні успішно виводити на ринок свої інноваційні ідеї. Підкреслено, що програма є унікальною й конкурентоспроможною; участь у ній відкриває двері на європейські ринки та з'єднує найкращі команди з великими промисловими партнерами семи спільнот EIT. EIT Jumpstarter надає українським дослідникам, науковцям, стартаперам та підприємцям-інноваторам навчально-грантові інструменти, як-от: навчання від досвідчених інноваторів, підвищення кваліфікації, міжсекторальну валідацію продукту/послуги; грант, щоб покрити проїзд і проживання або розробити свій проект і створити свій стартап; доступ до мережі; набір підприємницьких інструментів для створення та впровадження інновацій у бізнес-модель; шанс виграти перший приз. У статті окреслено тематичні сфери, в межах яких заявники можуть пропонувати ідеї задля участі у програмі, як-от: «Харчування», «Здоров'я», «Інженерія», «Виробництво», «Чиста сировина», «Міська мобільність», «Новий європейський Баугауз», «Цифровізація», «Відбудуйте Україну». Зроблено акцент: грошова і негрошова підтримка програми є доступною для українських інноваторів-підприємців, науковців, аспірантів або магістрантів із ідеєю продукту чи послуги. Продемонстровано: негрошова підтримка полягає в тому, що протягом усієї програми відібрані учасники навчаються у експертів-тренерів та наставників, які допомагають їм побудувати життєздатну бізнес-модель, підтвердити її, і якщо вона є стійкою, зміцнити її та вивести на ринок; а грошова підтримка – це грант у розмірі 10 000 євро для тих учасників, які успішно пройшли навчання. Акцентовано на суттєвій перевазі програми: її фіналісти мають можливість представити свої ідеї на масштабному заході в Будапешті, що дозволяє привернути увагу потенційних партнерів, інвесторів та грантодавців до свого проекту. Підсумовано: наслідком проходження Програми EIT Jumpstarter для її учасників є перспектива здійснити прорив існуючих ринків у галузях охорони здоров'я, агропродовольчої промисловості, сировини, енергетики, міської мобільності чи виробництва.

Ключові слова: гранти, гранти ЄС, EIT Jumpstarter, навчально-грантова програма, можливості програми, вимоги програми.

The article examines the educational and grant opportunities of the EIT Jumpstarter Program for Ukrainian researchers, scientists, start-ups and innovative entrepreneurs in their efforts to successfully bring their innovative ideas to market. It was emphasized that the Program is very unique and competitive; participation in it opens the door to European markets and connects the best teams with major industrial partners of the seven EIT communities. The EIT Jumpstarter program provides Ukrainian researchers, scientists, startups, and innovative entrepreneurs with educational and grant tools, such as: training from experienced innovators, professional development, cross-sectoral product/service validation; a grant to cover travel and accommodation, or to develop your project and create your startup; access to the network; a set of entrepreneurial tools to create and implement innovations in a business model; and a chance to win the first prize. The article outlines the thematic areas within which applicants can propose ideas for participation in the Program, such as: "nutrition", "health", "innovation", "energy", "production", "clean raw materials", "urban mobility", "new European Bauhaus", "digitalization",

"rebuild Ukraine". The emphasis is placed on the fact that financial and in-kind support of the Program is available to Ukrainian innovators-entrepreneurs, scientists, graduate students or master's students with a product or service idea. It is demonstrated that the in-kind support consists in the fact that throughout the Program, selected participants are trained by expert coaches and mentors who help them build a viable business model, validate it, and if it is sustainable, strengthen it and bring it to the market; and the financial support is a grant of EUR 10,000 for those participants who successfully complete the training. A significant advantage of the Program is emphasized: its finalists have the opportunity to present their ideas at a large-scale event in Budapest, which makes it possible to attract the attention of potential partners, investors, and grantors to their project. To summarize: the outcome of the EIT Jumpstarter Program for its participants is that they have the prospect of breaking through existing markets in the fields of healthcare, agri-food, raw materials, energy, urban mobility, or manufacturing.

Keywords: grants, EU grants, EIT Jumpstarter, training and grant program, program opportunities, program requirements.

Постановка проблеми. Інновації в Україні часто не переходять із дослідницьких лабораторій та стартап-ідей на підприємницький рівень із кількох причин:

1. Багато інноваційних проектів потребують значних інвестицій на стадії розробки та впровадження. В Україні державне та приватне фінансування часто є обмеженим.

2. Інноваційні проекти вимагають відповідної інфраструктури, включаючи сучасні лабораторії, виробничі приміщення, доступ до високотехнологічного обладнання та матеріалів. В Україні інфраструктура для підтримки інновацій часто є недостатньо розвиненою, що ускладнює процес комерціалізації наукових розробок.

3. Відсутня ефективна підтримка з боку держави. У багатьох країнах вона активно підтримує інноваційний бізнес через гранти, податкові пільги, інкубатори та акселератори. В Україні ці механізми підтримки часто є неефективними або недостатньо розвиненими.

4. Підприємницька культура та навички комерціалізації наукових досліджень серед вчених і дослідників є неналежно розвиненими. Часто науковці не мають достатньо знань і досвіду для того, щоб зберегти свої наукові ідеї, які стосуються комерційно успішних продуктів.

5. Успішна комерціалізація інновацій вимагає тісної співпраці між науково-дослідними установами та бізнесом. В Україні часто бракує ефективних механізмів для такої співпраці, це призводить до того, що наукові розробки залишаються на рівні теоретичних досліджень.

Задля подолання цих викликів підприємці-початківці можуть скористатися перспективами Програми EIT Jumpstarter [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зацікавленість вченими тематикою інструментів фінансування інноваційних проектів в Україні дедалі зростає. Питання щодо залучення і використання коштів найбільшої європейської програми підтримки досліджень та інновацій «Горизонт Європа» досліджували ряд науков-

ців: О.В. Каплинський, О.М. Топузов, О.І. Локшина, А.П. Джурило, О.Ш. Шпарик [5-8].

У межах Програми «Горизонт Європа» функціонує Європейський інститут інновацій і технологій як дієвий механізм підтримки інноваційних проектів у різних країнах світу; з огляду на це його інструменти, зокрема Програму EIT Jumpstarter, досліджували як закордонні, так і вітчизняні автори: Хелен-Марі Стендер, Дженніфер Л. Бродхерст, Грига Віталій, Рижкова Юлія [2; 3; 11].

Водночас поза увагою вчених залишилися питання щодо використання навчально-грантових можливостей Програми EIT Jumpstarter для українських дослідників, науковців, стартаперів та підприємців-інноваторів.

Метою статті є аналіз можливостей Програми EIT Jumpstarter для українських дослідників, науковців, стартаперів та підприємців-інноваторів в їх прагненні успішно виводити на ринок свої інноваційні ідеї; а також дослідження специфіки участі інноваторів із України у всіх етапах програми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна має перспективних науковців, а відтак величезний інноваційний потенціал, проте результати досліджень часто так і залишаються в лабораторіях, а значна частина українських стартаперів через ряд об'єктивних і суб'єктивних причин так і не можуть вивести свої бізнес-інновації на ринок та масштабувати їх. Для подолання названих викликів Європейський інститут інновацій і технологій (European Institute of Innovation and Technology, EIT) актуалізував для України Програму EIT Jumpstarter [1]. Йдеться про навчально-грантовий інструмент підтримки, який має на меті використати стійкий вплив у Центральній-Східній та Південно-Європейській регіонах шляхом стимулювання інновацій та підприємництва в цій частині Європи. Концепція програми впливає з потреб інноваційної екосистеми перерахованих регіонів. EIT Jumpstarter відкритий для представників із понад 20 країн Центральної, Східної та Південної Європи, включаючи Укра-

їну, Туреччину та Західні Балкани. Програма EIT Jumpstarter відкрита як для представників науково-дослідницьких кіл, так і для підприємців, що можуть взяти в ній участь на конкурсній основі [1].

Перевагою програми є те, що вона кожного року обирає студентів, докторів наук, дослідників, підприємців та стартаперів для того, аби підтримати їх негрошовими та грошовими інструментами. Негрошова підтримка полягає в тому, що протягом усієї програми відібрані учасники навчаються у експертів-тренерів та наставників, які дозволяють їм побудувати життєздатну бізнес-модель, підтвердити її, і якщо вона є стійкою, зміцнити її та вивести на ринок. Навчальна складова Програми EIT Jumpstarter покликана підштовхнути підприємців-початківців та стартапи розвинути свої бізнес-ідеї, вдосконалити бізнес-моделі та прискорити їхній шлях до ринку. У межах навчальної складової програми протягом 8 місяців експерти, наставники та ментори допомагають учасникам із пошуком та валідацією найкращої бізнес-моделі для продукту, а також сприяють застосуванню найкращих практик стартапів із Кремнієвої долини, адаптованих до європейського середовища. Грошова підтримка полягає в тому, що кращі підприємці-інноватори після успішного проходження преакселераційної компоненти програми мають можливість отримати грант у розмірі 10 000 євро [4].

Відмінною особливістю Програми EIT Jumpstarter є те, що впродовж неї її учасники оволодівають навичками та знаннями для запуску своїх компаній. Будучи частиною спільноти випускників, тоді отримують додаткову підтримку та цілеспрямовані поради від менторів та наставників EIT щодо наступного етапу їхнього стартового шляху. Організатори програми знайомлять команди учасників із партнерами, венчурними інвесторами, регуляторними органами та компаніями, які можуть виробляти їх продукцію, бути їх першим покупцем або тестовим майданчиком. Учасники програми контактують із основними інноваційними центрами в Європі, що важливо для виходу на зовнішні ринки [1].

Перевагою програми є те, що її фіналісти мають можливість представити свої ідеї на масштабному заході в Будапешті, це дозволяє привернути увагу потенційних партнерів, інвесторів та грантодавців до свого проекту.

Варто зауважити: Jumpstarter відкриває перспективи лише для підприємців на ранніх стадіях розвитку. До прикладу, у 2024 році про-

грама приймала заявки виключно від підприємців, що лише розпочали свою діяльність або ж планували розпочати у 2024 році [4]. Науковці, інженери, підприємці, аспіранти, магістри та інноватори могли подавати свої проектні пропозиції у всіх тематичних сферах програми, як-от: «Харчування», «Здоров'я», «Інноенергія», «Виробництво», «Чиста сировина», «Міська мобільність», «Новий європейський Баугауз», «Цифровізація», «Відбудуйте Україну».

Особливістю програми є те, що науковці, дослідники, стартапери і підприємці-інноватори, які підтвердили свої ідеї та розвинули бізнес-навички, необхідні для створення та запуску своїх стартапів в одному з попередніх турів звичайної програми EIT Jumpstarter, у майбутньому мають право доєднатися до програми прискорення EIT Post-Jumpstarter [10]. Станом на травень 2024 року прийом заявок завершився, але актуальною є можливість зробити попередній запит із перспективою на 2025 рік [9].

Отже, українські науковці, дослідники, стартапери та підприємці-інноватори за результатами участі у Програмі EIT Jumpstarter отримують: навчання від досвідчених інноваторів, підвищення кваліфікації, міжсекторальну валідацію продукту/послуги; грант, щоб покрити проїзд і проживання або розробити свій проект і створити свій стартап; доступ до мережі; набір підприємницьких інструментів для створення та впровадження інновацій у бізнес-модель; шанс виграти перший приз.

Висновки з проведеного дослідження. Аналіз навчально-грантових можливостей Програми EIT Jumpstarter продемонстрував, що програма є унікальною й конкурентоспроможною; участь у ній відкриває двері на європейські ринки та з'єднує найкращі команди з великими промисловими партнерами семи спільнот EIT. Грошова і негрошова підтримка тут є доступною для українських інноваторів-підприємців, науковців, аспірантів або магістрантів із ідеєю продукту чи послуги. Наслідком проходження програми для її учасників є те, що вони мають перспективу здійснити прорив існуючих ринків у галузях охорони здоров'я, агропродовольчої промисловості, сировини, енергетики, міської мобільності чи виробництва.

Подальші наші розвідки будуть стосуватися оцінки результативності й ефективності навчально-грантових інвестицій Програми EIT Jumpstarter в Україні як країні, що розвивається та має високий інноваційний потенціал.

Список використаних джерел:

1. EIT Jumpstarter. URL: <https://eitjumpstarter.eu/> (дата звернення: 10.04.2024).
2. Gryga Vitalii, Ryzhkova Yuliia. Research and innovation policy at wartime: case of Ukraine. «Economic growth in the conditions of globalization», international scientific-practical conference (16 ; 2022 ; Chişinău). 16th Edition, October 12-13, 2022: Conference proceedings. Chişinău : INCE, 2022. Vol. 1. P. 55–64. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/rev%202022_Vol_I_CRESTEREA_ECONOMICA.pdf#page=56 (дата звернення: 12.04.2024).
3. Gryga Vitalii, Ryzhkova Yuliia. Science and innovation in Ukraine: approaches to policy making in times of war. *Economy and forecasting*. 2022. No. 4. P. 77–93. URL: https://www.zbw.eu/econis-archiv/bitstream/11159/652844/1/187789575X_0.pdf (дата звернення: 03.04.2024).
4. До 10 000 євро на стимулювання інновацій та підприємництва в рамках програми EIT Jumpstarter. *Центр розвитку «ЧАС ЗМІН»*. URL: <https://chaszmin.com.ua/do-10-000-yevro-nastymulyuvannya-innovatsij-ta-pidpryyemnytstva-v-ramkah-programy-eit-jumpstarter-2/> (дата звернення: 22.04.2024).
5. Кобеля-Звір М.Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2023. Вип. 2 (72). С. 48–53. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 08.04.2024).
6. Кобеля-Звір М.Я., Звір Ю.В. Грантові можливості програми Європейської інноваційної ради «EIC ACCELERATOR». *Вісник ХДУ Серія Економічні науки*. 2023. № 49. С. 19–24. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/814> (дата звернення: 01.04.2024).
7. Каплинський О.В. Програма ЄС із досліджень та інновацій «Горизонт Європа»: можливості для української науки. *Підприємництво та інновації*. 2023. № 29. С. 14–21. URL: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/604> (дата звернення: 11.04.2024).
8. Топузов О.М., Локшина О.І., Джурило А.П., Шпарик О.Ш. Проект «Європейський дослідницький простір як орієнтир розвитку педагогічної науки в Україні: інформаційний хаб Інституту педагогіки НАПН України». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. № 5(1). С. 1–9. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/388> (дата звернення: 15.04.2024).
9. Pre-register for EIT Jumpstarter 2025. *EIT Jumpstarter*. URL: <https://eitjumpstarter.eu/pre-register-for-eit-jumpstarter-2025/> (дата звернення: 25.04.2024).
10. Post Jumpstarter programme. *EIT Jumpstarter*. URL: <https://eitjumpstarter.eu/post-jumpstarter/> (дата звернення: 14.04.2024).
11. Helene-Marie Stander, Jennifer L. Broadhurst. Understanding the Opportunities, Barriers, and Enablers for the Commercialization and Transfer of Technologies for Mine Waste Valorization: A Case Study of Coal Processing Wastes in South Africa. *Resources*. 2021. № 10. URL: <https://www.mdpi.com/2079-9276/10/4/35> (дата звернення: 28.04.2024).

References:

1. EIT Jumpstarter. Available at: <https://eitjumpstarter.eu/> (accessed April 10, 2024).
2. Gryga Vitalii, Ryzhkova Yuliia (October 12-13, 2022) Research and innovation policy at wartime: case of Ukraine. «Economic growth in the conditions of globalization», international scientific-practical conference. 16th Edition, 2022: Conference proceedings. Chişinău : INCE. Vol. 1, P. 55–64. Available at: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/rev%202022_Vol_I_CRESTEREA_ECONOMICA.pdf#page=56 (accessed April 12, 2024).
3. Gryga Vitalii, Ryzhkova Yuliia (2022) Science and innovation in Ukraine: approaches to policy making in times of war. *Economy and forecasting*, no. 4, pp. 77–93. Available at: https://www.zbw.eu/econis-archiv/bitstream/11159/652844/1/187789575X_0.pdf (accessed April 3, 2024).
4. Do 10 000 ievro na stymuliuvannya innovatsij ta pidpryyemnytstva v ramkakh prohramy EIT Jumpstarter. *Tsentr rozvytku «ChAS ZMIN»*. [Up to 10,000 euros to stimulate innovation and entrepreneurship under the EIT Jumpstarter program]. Available at: <https://chaszmin.com.ua/do-10-000-yevro-nastymulyuvannya-innovatsij-ta-pidpryyemnytstva-v-ramkah-programy-eit-jumpstarter-2/> (accessed April 22, 2024).
5. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy Yevropejs'koi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ieri [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Naukovo-vyrobnychyj zhurnal «Biznes-navihator»*, is. 2 (72), pp. 48–53. Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed April 8, 2024).
6. Kobelia-Zvir M. Ya., Zvir Yu. V. (2023) Hrantovi mozhlyvosti prohramy Yevropejs'koi innovatsijnoi rady «EIC ACCELERATOR» [Grant opportunities of the European Innovation Council «EIC ACCELERATOR» program]. *Visnyk KhDU Seriya Ekonomichni nauky*, no. 49, pp. 19–24. Available at: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/814> (accessed April 1, 2024).
7. Kaplyns'kyj O. V. (2023) Prohrama YeS iz doslidzhen' ta innovatsij «Horyzont Yevropa»: mozhlyvosti dlia ukrains'koi nauky [EU research and innovation program «Horizon Europe»: opportunities for Ukrainian science]. *Pidpryyemnytstvo ta innovatsii*, no. 29, pp. 14–21. Available at: <http://www.ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/604> (accessed April 11, 2024).

8. Topuzov O. M., Lokshyna O. I., Dzhurylo A. P., Shparyk O. Sh. (2023) Proiekt «Yevropejs'kyj doslidnyts'kyj prostir yak oriientyr rozvytku pedahohichnoi nauky v Ukraini: informatsijnyj khab Instytutu pedahohiky NAPN Ukrainy». [The project «European research space as a reference point for the development of pedagogical science in Ukraine: information hub of the Institute of Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine»]. *Visnyk Natsional'noi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*, no. 5(1), pp. 1–9. Available at: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/388> (accessed April 15, 2024).
9. Pre-register for EIT Jumpstarter 2025. *EIT Jumpstarter*. Available at: <https://eitjumpstarter.eu/pre-register-for-eit-jumpstater-2025/> (accessed April 25, 2024).
10. Post Jumpstarter programme. *EIT Jumpstarter*. Available at: <https://eitjumpstarter.eu/post-jumpstarter/> (accessed April 14, 2024).
11. Helene-Marie Stander, Jennifer L. Broadhurst. (2021) Understanding the Opportunities, Barriers, and Enablers for the Commercialization and Transfer of Technologies for Mine Waste Valorization: A Case Study of Coal Processing Wastes in South Africa. *Resources*, no. 10. Available at: <https://www.mdpi.com/2079-9276/10/4/35> (accessed April 28, 2024).